

ฝ้า (Melasma)

ผศ.พญ. รังสิมา วณิชภักดีเดชา
ภาควิชาตจวิทยา
Faculty of Medicine Siriraj Hospital
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

ฝ้า เป็นผื่นที่มีลักษณะเป็นปื้นสีคล้ำที่อยู่บนใบหน้า และมักเป็นเท่ากันทั้งสองข้าง (symmetry) โดยเฉพาะที่บริเวณหน้าผาก โหนกแก้ม ต้จมุม เหนือริมฝีปาก และคาง เกิดจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนเม็ดสี (melanin pigments) ที่บริเวณผิวหนังซึ่งถูกกระตุ้นด้วยแสงแดด ดังนั้นผื่นจึงมีสีคล้ำขึ้นเมื่อถูกแสงแดด ภาวะนี้มักเกิดในผู้หญิงเป็นส่วนใหญ่ ในผู้ชายก็พบได้ และพบในผู้ที่อยู่ในวัยกลางคน

ฝ้ามักพบในคนที่อยู่ในประเทศเขตร้อน เช่น ไทย พม่า ลาว ฯลฯ เนื่องจากได้รับแสงแดดมากกว่า สำหรับอุบัติการณ์ของการเกิดฝ้าในประเทศไทยพบได้ประมาณ 0.25-0.33% และอัตราส่วนของผู้หญิงต่อผู้ชายคือ 2-24 ต่อ 1 โดยสถิติโรคผิวหนังของภาควิชาตจวิทยา โรงพยาบาลศิริราช ในปี พ.ศ. 2545 พบผู้ป่วยที่มารับการรักษาฝ้าถึง 2.3% ของผู้ป่วยทั้งหมด

สาเหตุ

1. แสงอัลตราไวโอเล็ตทั้ง A (UVA) และ B (UVB) ที่มีอยู่ในแสงแดด เป็นปัจจัยหลักในการกระตุ้นให้เกิดฝ้า
2. ฮอโมนเพศหญิง โดยเฉพาะ estrogen เนื่องจากผู้หญิงเป็นฝ้ามากกว่าผู้ชาย โดยมักพบในช่วงที่รับประทานยาคุมกำเนิด และช่วงตั้งครรภ์
3. พันธุกรรมและเชื้อชาติ โดยพบว่าคนเอเชียเป็นฝ้าได้ง่ายกว่าคนผิวขาว โดยพบในครอบครัวเดียวกันได้บ่อย

การรักษา

ฝ้าเป็นปัญหาในเรื่องของความสวยงาม ไม่มีอันตรายใด ๆ ต่อสุขภาพ ดังนั้นอาจไม่จำเป็นต้องรักษาก็ได้ แต่ถ้าผู้ป่วยมีความกังวลเรื่องความสวยงาม อาจต้องทำความเข้าใจว่าการรักษาฝ้านั้นค่อนข้างยาก ใช้เวลาในการรักษานาน และอาจหายไม่หมด หรือหายแล้วก็อาจกลับเป็นใหม่ได้ง่าย จึงมักใช้หลายวิธีในการรักษาพร้อมกันคือ

1. การรักษาตามสาเหตุ และแก้ไขหรือหลีกเลี่ยงจากสาเหตุนั้น เช่น พยายามหลีกเลี่ยงแสงแดด หรือใช้ครีมกันแดด

2. การทำให้ฝ้าจางลงโดยการใช้น้ำยาที่ช่วยให้ผิวขาว โดยทั่วไปมักใช้น้ำยาผสมกันหลายตัว และต้องดูแลการรักษารักษาบ่อย ๆ ทุก 1-2 สัปดาห์ เพื่อสังเกตผลข้างเคียงที่อาจเกิดขึ้นได้ เช่น ผิวแดงที่ทายามีอาการแดง หรือบางลงกว่าปกติ ถ้ามีผลข้างเคียงอาจต้องปรับยา

3. การลอกฝ้าด้วยสารเคมี ซึ่งเป็นวิธีการเสริม เพื่อให้ฝ้าจางเร็วขึ้น โดยทั่วไปจะใช้กรดอ่อน ๆ เช่น alpha hydroxyl acids (AHAs) หรือ trichloroacetic acid 30-50% เพื่อให้เซลล์ผิวหนึ่งในชั้นบน ๆ หลุดลอกออก และทำให้เม็ดสีที่อยู่ด้านบนหลุดออกไป การลอกฝานั้นจะต้องทำติดต่อกันอย่างน้อย 3-4 ครั้ง ทุก 2-4 สัปดาห์ แต่ควรไปพบแพทย์ผู้ชำนาญการเท่านั้น เนื่องจากอาจมีผลข้างเคียงซึ่งรุนแรง เช่น หน้าลอก หรือไหม้ หากทำโดยผู้ไม่ชำนาญ